

۶. سچو ڌرم

ٻڌو. پڙهو ۽ سمجھو.

بزرگن جي چوڻي آهي ته پاڙو آڻو آڻڻ ٿيندو آهي. متن - مائٽن کان وڌيڪ پاڙيسري مددگار ثابت ٿيندا آهن. پر پريم نگر ۾ رهندڙ سروانند شاستري ۽ مولانا محمد علي ان چوڻي جي اُبتڙ ٿي ڪم ڪري رهيا هئا. ٻنهي جا گهر هڪ ٻئي جي سامهون هئا. هو جڏهن به هڪ ٻئي جي سامهون اچي ويندا هئا ته هڪ ٻئي کان منهن ڦيرائي اهڙي ريت هليا ويندا هئا جو سندن چهرن مان ڌرمي ۽ مذهبي ڪٽرپڻو لڪي نه سگهندو هو.

ٻئي طرف ٻنهي جي ٻارن ۾ پاڻ دوستي هئي. هو مائٽن کان لڪي لڪي پاڻ ۾ گڏجي راند - روڻ ڪندا هئا. هڪ ڏينهن ڀر واري باغ ۾ شاستريءَ جي پندرهن ورهين جي نرملا اُٻاڻڪي ويٺي هئي ته مولانا محمد عليءَ جو ڏهن ورهين جو پٽ رحيم آيو. پٺيان اچي نرملا جون اکيون هٿن سان بند ڪيون ته سندس هٿ آلا ٿي ويا ۽ هو واٽڙو ٿي ويو. ”ديدي! ڇا تون روئي رهي آهين؟“

”رحيم، اڄ ’رکشا ٻنڌن‘ جو ڏڻ آهي!“

”ته ڇا، رکشا ٻنڌن ڏينهن چوڪريون روڻنديون آهن؟“

”نه، رکشا ٻنڌن تي پينر، پنهنجي پائرن کي رکڙي ٻڌنديون آهن. پر مونکي ته ڪو پاءُ ڪونهي! ان ڪري

اکين ۾ پاڻي ٿو اچي. من به اُداس ٿئي پيو!“

”ديدي، تون مونکي ئي پنهنجو پاءُ سمجھ.“

نرملا جي اُداسي ڀر ڪري اڏامي وئي ۽ سندس اکين ۾ عجيب خوشيءَ جي چمڪ اچي ويئي. نرملا

هڪدم، رحيم کي رڪڙي ٻڌي ڇڏي. ”اڄ کان تون ئي منهنجو ڀاءُ آهين، توکي ئي منهنجي رکشا ڪرڻي پوندي.“

”ديدي، مان ته اڃا ننڍڙو آهيان.“ رحيم کلندي چيو، ”تون وڏي آهين. پاڻ توکي ئي منهنجي رکشا ڪرڻي پوندي.“

نرملا ۽ رحيم جي تهڪڙن سان ماحول ۾ پوترتا جي سڳند پکڙجي ويئي.

هڪ ڏينهن رحيم پنهنجي هم ڪلاسين سان گڏ، اسڪول وڃڻ لاءِ پل پار ڪري رهيو هو جو، هڪ شيطان چوڪري کيس ڏکوڙو ڏنو ۽ رحيم نديءَ ۾ ڪري پيو. ٻين چوڪرن واکا ڪرڻ شروع ڪيا. ”بچايو بچايو... رحيم کي بچايو. هو نديءَ ۾ ٻڏي رهيو آهي. پر ڪنهن به کي نديءَ ۾ ٽپو ڏيڻ جي همت ڪونه ٿي. ان وقت نرملا، به پنهنجي ساهيڙين سان پل تان لنگهي ته ڪن تي آواز پيس. هن ڏٺو ته رحيم غوطا کائي رهيو هو. کيس ترڻ ڪونه ٿي آيو. ڪنارو پري ڪونه هو. نرملا هڪدم نديءَ ۾ ٽپو ڏنو ۽ گهڻي جفاڪشي ڪري رحيم کي ڪناري تائين گهلي آئي.

چوڪرا ۽ چوڪريون اسڪول ڪونه ويا ۽ رحيم کي اسپتال کڻي ويا. نرملا ڊاڪٽر کي چيو - ”هي رحيم آهي. منهنجو ننڍڙو ڀاءُ. مان پريم نگر ۾ رهندي آهيان. رحيم جي بابا جو نالو مولانا محمد علي آهي. مان توهان کي اڱڊريس ٿي ڏيان - کيس اطلاع ڏيئي گهرائي وٺو!“

رحيم جي پيٽ ۾ پاڻي ڀرجي ويو هو. ڊاڪٽر سندس پيٽ مان پاڻي ٻاهر ڪڍيو. رحيم جو بابو مولانا محمد علي اسپتال ۾ پهچي ويو. ايتري ۾ نرملا جو پتا سروانند شاستري به اتي اچي پهتو. مولانا جي پٽ رحيم کي نرملا بچايو هو. اهو ٻڌي مولانا جي من مان مذهبي ڪٽرپڻو اڏامي ويو ۽ نرملا کي پاڪر پاڻي شاباسي ڏنائينس. شاستري ۽ مولانا جي اکين ۾ آنسون تري آيا. هڪ ٻئي کي چيائون، ”انسانيت ئي سڀ کان وڏو ۽ سچو ڌرم آهي!“

نوان لفظ:

اُٻاڻڪي = اڪيلي
غوطا کائڻ = ٽپيون هڻڻ
جفاڪشي = ڪشمڪش
اطلاع ڏيڻ = ڄاڻ ڏيڻ

آپياس

سوال ۱: هيٺين سوالن جا جواب هڪ ٻن جملن ۾ لکو.

ٻُڙرڻ جي ڪهڙي چوڻي آهي؟

(۲) سروانند شاستري ۽ مولانا هڪ ٻئي کان منهن ڦيري ڇو هلندا هئا؟

(۳) رحيم ۽ نرملا جو پاڻ ۾ ڪهڙو ناتو هو؟

سوال ۲: هيٺين سوالن جا جواب ٿوري ۾ لکو.

(۱) باغ ۾ نرملا اُٻاڻڪي ٿي ڇو ويٺي هئي؟

(۲) رحيم نديءَ ۾ ڪيئن ڪري پيو؟

(۳) نرملا رحيم کي ڪيئن بچايو؟

(۴) مولانا محمد جو مذهبي ڪٽرپڻو ڪيئن اڏامي ويو؟

سوال ۳: هيٺين اصطلاحن جي معنيٰ لکي جملن ۾ ڪم آڻيو.

غوطا کائڻ، ٽپي پوڻ، اطلاع ڏيڻ، جفاڪشي ڪرڻ.

سوال ۴: هيٺيان جُملا ڪنهن ڪنهن کي چيا آهن؟

- (۱) ”آڄ رکشائين جو ڏڻ آهي.“
- (۲) ”مان ته آڃا ننڍڙو آهيان.“
- (۳) ”مان پريم نگر ۾ رهندي آهيان.“
- (۴) ”انسانيت ٿي سڀ کان وڏو ۽ سڄو ڌرم آهي.“

سوال ۵: هيٺين لفظن جا ضد لکو.

اُبتڙ، دوستي، پٺيان، اُداس، ڌرمي.

سوال ۶: هيٺين لفظن جون صفتون لکو.

پوتر، اُٻاڻڪائي، مدد، عجب

پورڪ آڀياس

(۱) ٽڪر تي عملي ڪم

بزرگن جي چوڻي آهي ڪٽرپڻو لکي نه سگهندو آهي.

(i) ’مت مائٽ‘ هڪ مرکب لفظ آهي. هيٺ ڏنل چوڪنڊي مان مناسب لفظ چونڊي مرکب لفظ پورا ڪريو:-

	ڪوٽ		هوش	پڇ، پار، واڌ، پاڙو، حواس
	آر		ساڙ	

(ii) ڏنل هدايت پڙهي جملا وري لکو

- (۱) بزرگن جي چوڻي آهي (ليک ڏنل لفظ بدران مناسب لفظ ڪم آڻيو).
- (۲) بني جا گهر هڪ ٻئي جي سامهون هئا (جملي ۾ ’لڳهه پڳهه‘ لفظ ڪم آڻيو).
- (۳) پاڙو آيو امڙ ٿيندو آهي (جملو ’اهو سچ آهي‘ سان شروع ڪريو).
- (۴) متن مائٽن کان پاريستي وڌيڪ مددگار ثابت ٿيندا آهن.
(جملي کي عدد واحد (Singular) ۾ بدلايو).

(iii) هڪ لفظ ۾ جواب ڏيو:

- (۱) نگر جو نالو
- (۲) پريم جو ساڳي معنيٰ وارو لفظ
- (۳) گهٽ جو ضد

